

DONKERE DAGEN IN DE LICHTSTAD

Jarenlang is er tegenaan gehikt. Niet omdat het verhaal over de in 1857 opgerichte *Meijerijische Courant* met al zijn concurrenten en opvolgers saai is, integendeel, er werd tegenop gezien omdat er een zwarte bladzijde beschreven moest worden. Voormalig hoofdredacteur *Cas van Houtert* heeft de handschoenen opgenomen.

Na een inleidend hoofdstuk over het ontstaan van kranten in Nederland, krijgt de lezer een spannend verteld

overzicht van hoe de dagbladen in Eindhoven en Helmond bijna een eeuw lang voor hun bestaan gevochten hebben. Van Houtert schrikt er niet voor terug om bijna anderhalve eeuw na dato over de *Meijerijische Courant* te oordelen: 'Ongetwijfeld zou de krant de krappe kinderschoenen eerder ontgroeid zijn als zij het lef had gehad wat meer mankracht, energie en vrijmoedigheid in de benadering van het lokale en regionale nieuws te steken.'

In 1900 waren er drie Eindhovense kranten: de *Meijerijische Courant*, de *Peel- en Kempenbode* (1876) en de *Eindhovensche Courant* (1900); de voorlaatste titel werd in 1911 omgedoopt tot *Eindhovensch Dagblad*. Samen met *De Telegraaf* was het ED de enige krant in Nederland die tijdens de Eerste Wereldoorlog anti-Duits was. Nadat een Duitse onderzeeboot enkele Nederlandse schepen deed zinken, publiceerde het ED een artikel onder de kop 'Hoe lang nog'. Toen waren er nog lezers die hun klassieken kenden. Met 'Hoe lang nog' werd gerefereerd aan de beroemde woorden: 'Quousque tandem, abutere Catilina patientia nostra' (Hoe lang nog Catilina zult ge misbruik maken van ons geduld), de openingswoorden van de Romeinse staatsman Cicero, in zijn eerste Catilinarische rede tegen Catilina. Het ED kreeg een verschijningsverbod van een week wegens schending van de neutraliteit. Iets beters had de krant niet kunnen overkomen, want uit het hele land werd geprotesteerd tegen deze beknotting van het recht op vrije meningsuiting. In 1930 veranderde de *Meijerijische Courant* in *Eindhovensche en Meijerijische Courant*. Maar ook werd vanaf die tijd de concurrentieslag met het ED heftiger. En hoewel Van Houtert het oneindig genuanceerder formuleert, lijkt het alsof beide kranten dachten de overwinning in deze strijd te kunnen boeken als ze maar fascistisch en nationaal-socialistisch genoeg waren. Tijdens de bezetting resulteerde dit in één grote krant, *Dagblad van het Zuiden*, door René Vos in zijn studie over de legale pers tijdens de bezetting 'de meest foute krant van Nederland' genoemd. Het ED, het eerste oorlogsjaar nog wel enigszins moedig, is dus tijdens de bezetting opgeheven en voerde na hervatting twintig jaar lang het motto 'Wij bleven trouw', maar Van Houtert is duidelijk: het ED was fout in de oorlog en de geschiedschrijving waarin beweerd wordt dat de krant moest verdwijnen vanwege een kritische houding deugt niet.

Van Houtert besteedt naar verhouding weinig aandacht aan de naoorlogse geschiedenis en de tijd dat hij zelf hoofdredacteur was, beschrijft zijn collega *Ed van de Kerkhof*. Van Houtert doet zichzelf tekort door zijn toch vaak heikele betoog niet duidelijk aan de door hem geraadpleegde bronnen te koppelen. En als naslagwerk had *Uit doorgaans betrouwbare bron* gewonnen als hij een namen- en periodiekenregister had opgenomen.

Van Houtert maakt schoon schip door maar gewoon te vertellen wat er gebeurd is en je begrijpt na lezing van dit boek waarom onder zijn leiding het Eindhovens Dagblad tot de top van de regionale pers in Nederland is gaan behoren. Net zoals de krant is *Uit doorgaans betrouwbare bron* onverschrokken, onafhankelijk en goed geschreven.

Hans Renders

- Cas van Houtert. *Uit doorgaans betrouwbare bron; De geschiedenis van het Eindhovens Dagblad*. Eindhovens Dagblad BV, Eindhoven 2003. 409. blz.

GRENZEN VAN DE RAAD

In opdracht van de Raad voor de Journalistiek analyseerde jurist-journalist *Sanne ten Hoove* de uitspraken van de Raad uit de jaren 1987-2003. De Raad is geen tuchtcollege, maar een instituut dat door haar uitspraken de contouren

probeert te schetsen van wat volgens haar passend is in de journalistiek. Ten Hoove tracht met zijn analyse de consistentie van de uitspraken en de daaruit voortvloeiende journalistiek ethiek bloot te leggen.

- *Grenzen in de journalistiek; Raad voor de Journalistiek tussen 1987 en 2003*. Sanne ten Hoove. Otto Gramwinckel Uitgever, 2003. ISBN 90 757 27 461, 214 blz.

QUINTESSENCE

Stockfood.nl, onderdeel van het foto-stockbureau *The Picture Box* bracht een nieuwe, oogverblindende catalogus uit met meer dan 2400 culinaire beelden. De catalogus is slechts een extract van hetgeen *Stockfood* op de eigen website heeft staan (60.000 beelden), maar geeft een goede doorsnede van wat zoal leverbaar is. Het stockbureau opereert internationaal (in 60 landen) en de culinair-fotografen van het bureau vormen een internationaal gezelschap. Dat levert een veelzijdige collectie op.

- *Delicatessen Quintessence*. Picture Box BV, Wormerveer (www.picturebox.nl).

Media Facts

www.mediafacts.nl

Managementinformatie over het uitgeven van dagbladen, algemene boeken, educatieve uitgaven en leermiddelen, publiekstijdschriften, opiniebladen, digitale media en uitgaven voor vak- en wetenschap.

HOOFDREDACTEUR

Wim Verbei

REDACTIE

Dick Hoogland, drs. L. Lichtenberg

AAN DIT NUMMER WERKTEN VERDER MEE:

Don Akkermans, Trudi Barth, Joep Bertrams, Maarten Heli, Ronald Holdijk, Michiel de Klein, Larry Kilman, Frans van Lier, Peter van Lonkhuyzen, Hans Renders, Martin Ros, Matthew Rose, Klaas Salverda, Jan van de Plasse, Barbara van der Veen, Margit Warmink, Hans Wolf, Peter Wiegman.

BASISONTWERP EN VORMGEVING

Mark Roggeveen | Grafisch ontwerp

FOTOGRAFIE / ILLUSTRATIES

Joep Bertrams, Nico den Duik, Fons Klappe, Robert Jan Stokman, Egon Viebre

REDACTIE-ADRES

Lamarckhof 15, 1098 TK Amsterdam,
telefoon: (020) 6632384
Email: redactie@mediafacts.nl

ADVERTENTIEVERKOOP

Buro Jet, Nathan Lavino, telefoon: (070) 3990000
E-mail: nathan@burojet.nl, www.burojet.nl

ABONNEMENTEN

Nederland € 75,-, buitenland € 95,-
studenten: € 35,-, losse nummers € 17,50
(alle bedragen excl. BTW). Leden van het Nederlands Uitgeversverbond (NUV) ontvangen Media Facts uit hoofde van hun lidmaatschap. NUV-leden ontvangen 30% korting op extra abonnementen. Abonnementen worden afgesloten tot het moment van wederopzegging. Abonnementen kunnen op ieder gewenst moment ingaan en worden automatisch jaarlijks verlengd, tenzij voor 1 november schriftelijk en aangetekend bericht van opzegging is ontvangen. Vragen over abonnementen en bestellingen kunt u richten aan de afdeling Abonnementenbeheer. Dagelijks telefonisch bereikbaar van 09.00 uur tot 12.00 uur, (010) 289 40 08, of per e-mail, bestel@mbp.nl

UITGAVE

Media Business Press, Postbus 8632,
3009 AP Rotterdam, telefoon: (010) 289 40 75,
fax: (010) 2894076, info@mediafacts.nl

UITGEVER

Marcel Mathijssen, m.mathijssen@mediafacts.nl

LITHOGRAFIE & DRUKWERK

Wyt Offset Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, in fotokopie of anderszins zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. ISSN: 1388-1930

HOI

NP uitgevers voor vak en wetenschap Uitgeversverbond

Om te beginnen

FOTO: EGON VIEBRE

Landjepik

Aan de term "lum" kleeft, dialectisch gesproken, vast de oorsprong van lijm. Het achtervoegsel "backen" is natuurlijk Angelsaksisch en is dus de rug. Vandaar dat het lijmen van een tijdschrift "lumbacken" heet.

Altijd gedacht dat het zo iets was! Tot uit van Dale's **Etymologisch woordenboek** blijkt dat ik weer eens een te vrijzinnige interpretatie op de werkelijkheid loslaat. "Lumbacken", staat daar, is namelijk gewoon genoemd naar de uitvinder van het "inbinden met lijm"-procédé, ene meneer **E. Lumbeck**.

Met alle lof en dank aan diens geniale vondst, maar **Media Facts** lumbacken we even niet meer. Net als overal in medialand dient de broekriem voor een wijle aangetrokken te worden. Vandaar het nietje in de rug en het in de productiestromen vriendelijker formaat. Gelukkig zijn het kleine ingrepen vergeleken met hetgeen elders helaas gebeurt - frequentieverlaging, opheffing, ontslagen.

Verder schudt Media Facts alleen het bed op, niet meer, niet minder. Een beetje strakker in vorm en inhoudelijk iets meer nadruk op de dagelijkse praktijk. Het fundament daartoe wordt momenteel gelegd: er wordt een breed redactieteam samengesteld van mensen uit die praktijk - met voeten en tentakels in de uitgeefbranche. Want juist in tijden van krapte willen we de lezer méér, breder, gevarieerder én praktischer informeren.

In deze uitgave verwelkomen we alvast een aantal nieuwe medewerkers. Gelauwerd art-director **Hans Wolf** laat ons in het vervolg in zijn visueel genot delen. Cartoonist **Joep Bertrams** levert zijn eerste dwarse getekende visie. **Hans Renders** recenseert voor de branche relevante boeken.

Het zoeken naar, en soms het vinden van nieuwe lezers- of klantenmarkten is een rode draad door veel bijdragen in dit nummer. Bij **De Telegraaf**, zo valt uit het verhaal van **Peter van Lonkhuyzen** te concluderen, is zo'n markt gevonden door een krantenkatern te verlengen met een website die, heel gewiekst, zowel voor de vraag- als de aanbodkant van woningen intermedieert.

Maar ook de Nederlandse universiteiten denken, ter meerdere eer en inkomsten voor henzelf, aan digitale marktverbreiding en werpen dammen in het vaarwater van de wetenschappelijke uitgevers. Landjepik is momenteel tevens een favoriete activiteit in de sector van de ouder/kind-bladen, waar overbevissing, want over-segmentering, dreigt.

Stilzitten is er daarom niet meer bij. In Gennep kunnen ze er over meepraten. Alles moest daar anders, in een **Grote Stap Vooruit**. En dus werd alles er anders. Om tot slot te mogen constateren dat alles ook voortdurend anders zal moeten blijven gaan om tijdens het landjepik niet in de eigen vingers te snijden.

Wim Verbei